

20. Украинская грамматика / отв. ред. В. М. Русановский. Київ : Наукова думка, 1986. 359 с.

21. Skarżyński M. Słowotwórcze gniazda odczasownikowe (charakterystyka wstępna). Słowotwórstwo gniazdowe : Historia, metoda, zastosowania / pod red. Mirosława Skarżyńskiego. Kraków : Księgarnia Akademicka, 2003. S. 137–155.

Довідкова література

ВТССУМ – Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2009. 1736 с.

СУМ – Словник української мови : в 11-ти т. Київ : Наукова думка, 1970 . Т. I. 799 с.

СУМ-20 – Словник української мови : у 20 т. / гол. наук. ред. В. М. Русанівський. Київ : Наукова думка, 2010. Т. I : А–Б. 912 с.;

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-5>

STYLISTIC IDENTIFICATION OF NON-FICTION TEXTS IN MODERN LINGUISTICS

СТИЛЬОВА ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТЕКСТІВ «НЕФІКЦІЙНОЇ ЛІТЕРАТУРИ» В СУЧАСНОМУ МОВОЗНАВСТВІ

Medved O. V.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
Applied Linguistics,
National Aerospace University
«Kharkiv Aviation Institute»
Kharkiv, Ukraine*

Медведь О. В.

*кандидатка філологічних наук,
доцентка,
доцентка кафедри прикладної
лінгвістики,
Національний аерокосмічний
університет
імені М. С. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»
м. Харків, Україна*

Розвиток сучасного мистецтва слова позначений тим, що «на зміну белетристиці, побудованій на художньому узагальненні, домислі, приходять література документа й факту» [1, с. 4]. Відтак і об'єктом уваги дослідників дедалі частіше стає так звана «нефікційна література», або, як її

ше називають у різних джерелах, «документальна література», «документалістика», «література non-fiction», «література факту» [1; 2; 4].

Явище нефікційної літератури і її сутнісні риси є предметом гострих наукових дискусій. Узагальнено літературознавці розглядають твори цього типу як «особливий шар письменства, в основу якого закладаються реальні події, котрі, трансформуючись художньо під пером оповідача, документують добу та її характер» [4, с. 4]. О. Галич указує: «Важливою ознакою такої літератури є авторське осмислення певних суспільно-історичних подій чи життєвого шляху реальної історичної особи або важливої для життя народу проблеми, здійснене за законами художньої творчості із залученням справжніх документів свого часу, глибоким співвіднесенням власного духовного досвіду автора із внутрішнім світом героїв, соціальною й психологічною природою їхніх учинків» [1, с. 20].

За спостереженнями дослідників, історично розвиваючись, українська нефікційна проза виробила свою систему жанрів: це мемуари, епістолярій, щоденники, записки, автобіографії, некрологи, усна оповідь тощо [4, с. 4]. Однак науковці відзначають, що для сучасної української документальної літератури характерним є процес пошуку нової форми шляхом оновлення вже традиційних жанрів. З'являються й нові утворення, пов'язані з естетичними шуканнями авторів, про що свідчить їхня жанрова ідентифікація. Окремий текст починає набувати нового оформлення, що організовується переважно за традиційними ознаками. Цей процес спричинив появу наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. поняття метажанру, тобто своєрідної системи жанрів із характерними ознаками, об'єднаними не лише загальним предметом зображення, а й способом художнього вираження [3].

Фахівці акцентують, що «важливою прикметою документальної прози є жанровий синкретизм, завдяки якому відмінні за формо-змістовими й комунікативними показниками тексти структурують одну й ту саму художню цілісність», а тому радять «розглядати весь обсяг літератури non-fiction у метажанровій площині, детермінантним для якої є поєднання генологічно різних художніх форм і нехудожніх вставок у композиційно завершений текст» [4, с. 5].

Водночас мова літературного твору, і документального прозового зокрема, є складним і багатоаспектним явищем, у якому органічно поєднано компоненти, що є предметом наукових студій як літературознавців, так і мовознавців. Тому не викликає сумніву, що нефікційна література є й суто мовним витвором, особливого типу текстами, які є єдністю форми та змісту й на рівні своєї вербальної

реалізації мають відповідні стильові ознаки, що й робить їхню стильову ідентифікацію актуальним завданням сучасного мовознавства, зокрема теоретичної та практичної стилістики.

Варто також відзначити, що українські й зарубіжні лінгвісти достатньо поглиблено вивчають окремі зразки нефікційної (документальної) прози з погляду мовних категорій. Ідеться, зокрема, про питання мовного образу автора, ідіостильової своєрідності таких творів, відбиття в них національної та індивідуальної картин світу, типологічних особливостей тощо. Однак, перебуваючи в просторі метажанровості, тобто жанрової синтетичності, жанрової дифузії, нефікційна (документальна) література, на наш погляд, потребує свого подальшого вивчення з урахуванням специфіки, зумовленої передусім її відповідною стильовою трансформацією.

Література:

1. Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи : монографія. Луганськ : Знання, 2001. 246 с.
2. Коцюбинська М. Література факту: між «великою» і «малою» зонами (із циклу «Історія, оркестрована на людські голоси»). *Березіль*. 2006. № 9. С. 157-173.
3. Мажара Н. Синкретизм жанрів і форм мемуарного письма. Література non-fiction: теоретичний вимір. Київ : Видавництво Д. Бураго, 2018. 196 с.
4. Рарицький О. Художньо-документальна проза українських шістдесятників: жанровий аспект : навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута»», 2020. 148 с.